

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภavana 4*

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE
LEADING BUDDHIST-WAY SCHOOL IN THE NAKHON SAWAN EDUCATIONAL
AREA ACCORDING TO BHAVANA 4

¹ศจี นาคชัยยะ Sagee Narkchaiya ²วรกฤต เกื่อนช้าง Worakrit Theunchang

³ทนง ทศไกร Thanong Thossakrai

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Narkchaiya_Sagee@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ตามหลักภavana 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 141 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ และมีรายด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ตามหลักภavana 4 เป็นการนำการบริหารงานวิชาการ 5 ด้านบูรณาการกับตามหลักภavana 5 คือ กายภavana สีสภavana จิตตภavana ปัญญาภavana ประกอบด้วย (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรับผิดชอบ สร้างวัฒนธรรม การสร้างนโยบายที่เป็นธรรม การเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ สถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วยสร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำ

ผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ (5) ด้านการนิเทศการสอน สถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ, หลักภavana 4

Abstract

This research aims 1) to study the academic administration of leading Buddhist schools and 2) to propose guidelines for the development of academic administration of leading Buddhist schools according to the principles of the Four Bhāvanā (Development). This research is a mixed-methods research. The quantitative research used a questionnaire with a total population of 141 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability of .97. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used a semi-structured interview method by collecting important data from 9 people and analyzing the data by content analysis. The research results found that 1) the academic administration of leading Buddhist schools in the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area had a high level of opinion overall. When considering each aspect, there were 4 aspects that had a high level of opinion: development of the school's curriculum, development of the learning process, measurement, evaluation, and transfer of learning results. In terms of educational supervision, respectively, and each aspect with a moderate level of opinions was research to develop the quality of education in educational institutions, and 2) the development guidelines for academic administration of leading Buddhist schools according to the principles of the Four Bhāvanā, which was the integration of the five aspects of academic administration with the principles of the Four Bhāvanā, namely, Kāya-bhāvanā, (Physical development), Sīla-bhāvanā (Moral development), Citta-bhāvanā (Emotional development), and Paṇṇā-bhāvanā (wisdom development), consisting of (1) In terms of curriculum development of the educational institution, the educational institution should create an environment that promoted learning and the development of personnel with virtue and ethics, organizing training to enhance skills and responsibility, creating a culture, fair policies, and providing opportunities for everyone to participate in decision-making. (2) In terms of learning process development, the educational institution's inclusion in the administration process would help creating an educational institution with efficient operations, promoting research and development of teaching and learning in all subject groups, support learning that emphasized analytical thinking and problem solving. (3) In terms of measurement, evaluation, and transfer of learning outcomes, the educational institution had created and developed

measurement and evaluation tools to meet standards that were consistent with learners, emphasizing on creating appropriate learning spaces for students' learning, and inspires students to learn and develop themselves. (4) In terms of research to develop the quality of education, the educational institution supporting teachers to use research results to develop learning and the quality of education, creating an environment that was appropriate for learning and developing students both physically and mentally. (5) In terms of teaching supervision, educational institutions supporting and encouraging educational institutions to create a creative atmosphere and consistently promoting activities related to students and activities that enhancing the mind and happiness in learning, and creating an environment that would develop creativity.

Keywords: Academic Administration, The Leading Buddhist-Way School, Four Bhāvanā

บทนำ

ระบบการศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ เพื่อสร้างคนไทยและประเทศให้เข้มแข็ง มั่นคง มั่นคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและสถาบันชาตินอกจากนั้นต้องให้การศึกษาที่เข้มแข็งให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย ให้มีความใฝ่หาความรู้ตลอดเวลา มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างแบบแผนระเบียบวินัย ความมั่นคงทางด้านร่างกายและจิตใจ บ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป มีความซื่อสัตย์ เสียสละอดทน ไม่ยอมแพ้ต่อกิเลส มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ปฏิบัติ มีจิตสำนึก รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม โดยจุดเน้นสำคัญอยู่ที่ “การใช้คุณธรรมและความรู้ การมีสติปัญญา ความเพียรจะนำไปสู่ความสุข ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นงานหลักหรือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปเลี้ยงหัวใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำวิชาการ โดยปฏิบัติงานร่วมกับคณาจารย์ให้ครูมีการพัฒนาตนเองประสานงานให้คำแนะนำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สันติ บุญภิรมย์, 2552)

จังหวัดนครสวรรค์ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้นำระบบคุณธรรมจริยธรรมสู่โรงเรียนในสังกัดโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดนครสวรรค์ พร้อมดำเนินการโรงเรียนวิถิพุทธ เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนทั้งหมดได้นำหลักธรรมของศาสนาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข สภาพของการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธโดยเน้นการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธ ด้านจัดวิถิพุทธสู่การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ด้านพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร และด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถิพุทธและชุมชน นอกจากนี้สภาพของโรงเรียนวิถิพุทธยังมีปัญหาเกี่ยวกับทางปฏิบัติอยู่มากและที่เห็นได้ชัดปัญหาในการบริหารงานวิชาการ พบว่ามีปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เช่น ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า

หลักสูตรสถานศึกษาบางโรงเรียน มีโครงสร้างเวลาเรียนที่อาจไม่เอื้อต่อการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงไม่สามารถค้นพบความถนัดและความสามารถของผู้เรียน รวมถึงขาดการส่งเสริมพัฒนาที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทำให้ส่งผลถึงควมมีประสิทธิภาพน้อย การเรียนการสอนของครูในการใช้หลักสูตรขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ซึ่งส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพด้านการเรียนของนักเรียนโดยผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ อันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนวิถิพุทธบางโรงเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งอาจส่งผลมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เป็นโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ จำนวน 10 โรงเรียน (โครงการสถานศึกษาวิถิพุทธ, 2566) ซึ่งโรงเรียนก็พยายามปรับกระบวนการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับการดำเนินการของโรงเรียนวิถิพุทธ และเกิดผลที่ดีกับผู้เรียน สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนตามการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตามหลักการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำดังกล่าว จึงจะต้องมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาทำให้เกิดผลดี หรือทำให้ดีขึ้น มีความสอดคล้องกับหลักภาวะนา 4 ซึ่งมีปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ การทำให้เจริญ การทำให้มีขึ้น การฝึกอบรม หรือการพัฒนา ประกอบด้วย 1) กายภาวะนา คือ การเจริญกาย พัฒนากาย ให้ปฏิบัติในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษหรือเสื่อมเสีย 2) สีสภาวะนา หมายถึง การเจริญศีล พัฒนาศีล ฝึกอบรมศีล ไม่เบียดเบียน หรือก่อให้เกิดความเสียหายอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน 3) จิตภาวะนา การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิต ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญอกงามด้วยคุณธรรม 4) ปัญญาภาวะนา หมายถึง การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจหรือพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ จนสามารถคิดหาทางแก้ไขได้ด้วยปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2549)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะนา 4 ดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักภาวะนา 4 ในโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะนา 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 128 คน จากโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ทั้งหมด 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 141 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ (Likert) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษา หลักการ ทฤษฎีจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้ เพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 รวม 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อเป็นการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 7) แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักทฤษฎี 4

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 รูป/คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักทฤษฎี 4

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ และมีรายด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวม

	สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำใน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		μ	σ	ระดับ	
1	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.77	0.78	มาก	1
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.66	0.62	มาก	2
3	การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน	3.58	0.75	มาก	3
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.42	0.76	ปานกลาง	5
5	การนิเทศการศึกษา	3.57	0.66	มาก	4
	ภาพรวม	3.60	0.50	มาก	

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เช่นการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและ ความรับผิดชอบ สร้างวัฒนธรรมองค์กรระเบียบและความเป็นธรรมในการดำเนินงาน เช่นการสร้างนโยบายที่เป็น ธรรมและเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิด สร้างสรรค์ของบุคลากรและนักเรียน เช่นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นการสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องของบุคลากรและนักเรียน

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ สถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วย สร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียน การสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหลักที่โรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำต้องการบรรลุ โดยการใช้อย่าง เหมาะสมในการบริหารงาน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและจิตใจของนักเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้น ความรับผิดชอบและความร่วมมือ ดังนั้น การนำหลักทฤษฎีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการวิจัย

และพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำจะช่วยให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศในด้านการศึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ สถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ การสร้างวินัยและความเสถียรภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความสุขจิตที่ดี การสนับสนุนและสร้างความรู้ให้กับครูในการดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตของนักเรียน เน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทางปัญญาให้กับนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุ้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุ้และคุณภาพการศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับคุณธรรมอันดีของบุคลากรและนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมาธิและการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมและอาชีพ

2.5 ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและจิตใจของนักเรียน สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมที่เชื่อมั่นและเสริมสร้างคุณธรรมทางสังคมให้กับนักเรียน สถานศึกษาควรสร้างพื้นที่ให้นักเรียนได้พักผ่อนอย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ และควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายและนำเสนอความรู้ใหม่ๆ สถานศึกษาวางแผน ในการกำหนดตารางนิเทศอย่างชัดเจน สม่่าเสมอ ผู้บริหารมีการวางแผนในการนิเทศติดตามการเรียนการสอนของครู ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นกลาง และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมและบริบทของแต่ละแห่งซึ่งมีความพร้อมไม่เท่ากันแต่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเหมือนกันความพร้อมของบริบทซึ่งมีผลต่อระดับปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์

จันทร์สม (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ สุธัมมา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและจัดเวทีให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน

2. การเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักทฤษฎี 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรับผิดชอบ สร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบเปียกและความเป็นธรรมในการดำเนินงาน เช่น การสร้างนโยบายที่เป็นธรรมและเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรและนักเรียน เช่น การสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากรและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวัฒน์ จันทร์สม ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ สุธัมมา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ความรู้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วยสร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหลักที่โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำต้องการบรรลุโดยใช้ที่เหมาะสมในการบริหารงาน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและจิตใจของนักเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบและความร่วมมือ ดังนั้น การนำหลักทฤษฎีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำจะช่วยให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศในด้านการศึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kate (2022) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบการจัด

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีสภาพคล้ายบ้าน นักเรียน มีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ปัญหาด้านวินัย เพราะสนองตอบความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยานันท์ (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์จริงและการปฏิบัติจริง

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการสถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ การสร้างวินัยและความเสถียรภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี การสนับสนุนและสร้างความรู้ให้กับครูในการดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตของนักเรียน เน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทางปัญญาให้กับนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวรรณ รินทรา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษา ในอำเภอสามง่าม ด้านการวัดผลประเมินผล และการโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการนิเทศภายใน แนวทางการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษา คือ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการวัดผลประเมินผลและการโอนผลการเรียนในสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในกำหนดปฏิทินการนิเทศให้ชัดเจน สร้างเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การนิเทศภายในสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ เพื่อวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับคุณธรรมอันดีของบุคลากรและนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมาธิและการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมและอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ สุธัมมา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและจัดเวทีให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 มีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและ

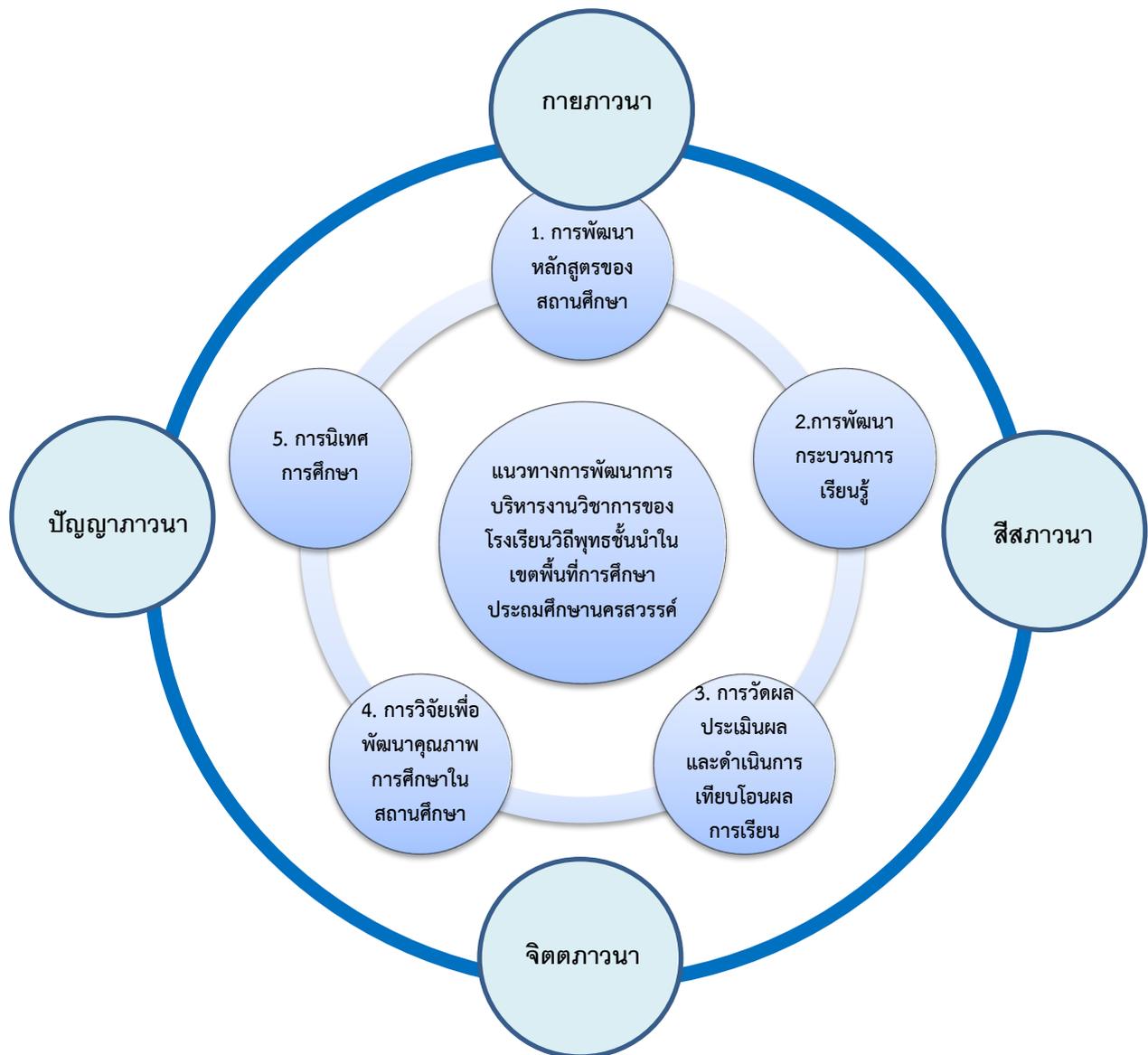

ผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยตามความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องอาเซียนศึกษาและห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษานับสนุน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครู ครอบสร้าองบรรยาอากาศที่สร้าองสร้าองและส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม้าเสมอ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและจิตใจของนักเรียน ครอบสร้าองวัฒนธรรมที่เชื่อมันและเสริมสร้าองคุณธรรมทางสังคมให้กับนักเรียน โดยการสร้าองพฤติกรรมที่ดีและเป็นที่ยังพอใจของสังคม ครอบสร้าองพื้นที่ให้นักเรียนได้พักนอนอย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้าองจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ สร้าองสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการความคิดสร้าองสร้าองของนักเรียน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายและนำเสนอความรู้ใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith (2006) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจะทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถภาพสูงต้องส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธีให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดวางแผนการอบรม จัดโครงการให้ครูได้สับเปลี่ยนกันเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการณ์สอน การประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน การสาธิตการสอน การนิเทศครูใหม่ วิจารณ์การปฏิบัติงานครูโดยไม่เสียกำลังใจ ให้ครูมีเวลาสอนมากขึ้น ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกโสตทัศนูปกรณ์ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาแก่ครูตลอดจนค่าที่พักและครูที่ไปอบรมทางวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวรรณ รินทรา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ครูชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในกำหนดปฏิทินการนิเทศให้ชัดเจน สร้าองเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การนิเทศภายในสม้าเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อวางแผนการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูษณิศา วรสาธินท์, พระครูภัทรธรรมคุณ และพระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น ทำให้ดู อยู่ให้เห็นเป็นตัวอย่าง (2) ภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงเป็นคนกล้าและเปิดเผย กล้าเผชิญกับความจริง บุกรเบิกกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน (3) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (4) ภาวะผู้นำด้านแรงบันดาลใจเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน และครองงาน (5) ภาวะผู้นำด้านสนับสนุนเป็นผู้กระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวนา 4 ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมาย คือแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวนา 4

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ 3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านที่ 4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้าน 5 ด้านการนิเทศการศึกษา ที่บูรณาการหลักภาวนา 4

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่ หลักธรรมภาวนา 4 ได้แก่ 1) กายภาวนา 2) สีสภาวนา 3) จิตตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4

กระบวนการที่ 1 อธิบายสภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ 5 ด้าน เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ

กระบวนการที่ 2 เป็นการใช้หลักธรรมภานา 4 เป็นตัวกำกับในการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา คือ 1) ด้านกายภานา ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เช่นการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรับผิดชอบ 2) ด้านสติภานา ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรระเบียบและความเป็นธรรมในการดำเนินงาน เช่นการสร้างนโยบายที่เป็นธรรมและเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) จิตตภานา ควรสร้างวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรและนักเรียน เช่นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านปัญญาภานา ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นการสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากรและนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ 1) กายภานา เข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วยสร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สติภานา ผู้บริหารมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหลักที่โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำต้องการบรรลุ โดยการใช้หลักภานาที่เหมาะสมในการบริหารงาน 3) จิตตภานา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและจิตใจของนักเรียน 4) ปัญญาภานา การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบและความร่วมมือ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน คือ 1) กายภานา โดยสถานศึกษามีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน ตามหลักภานา 4 สถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน 2) สติภานา เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ 3) จิตตภานา การสร้างวินัยและความเสถียรภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี 4) ปัญญาภานา การสนับสนุนและสร้างความรู้ให้กับครูในการดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตของนักเรียน เน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทางปัญญาให้กับนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และ

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะ 4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน โดยสถานศึกษามี การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตาม หลักภาวะ 4 คือ กายภาวนา, สीलภาวนา, จิตตภาวนา, และ ปัญญาภาวนา เพื่อให้สถานศึกษามีการสนับสนุน ให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) ด้านกายภาวนา ควรสร้าง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมที่ สร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ 2) ด้านสीलภาวนา ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้น คุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับคุณธรรมอันดีของบุคลากรและนักเรียน 3) ด้านจิตตภาวนา ควร สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา สมาธิและการคิดอย่างเป็นระบบ 4) ด้านปัญญาภาวนา ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา 1) ด้านกายภาวนา สถานศึกษาควรสร้าง บรรยากาศที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและจิตใจของ นักเรียน 2) ด้านสीलภาวนา สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมที่เชื่อมั่นและเสริมสร้างคุณธรรมทางสังคมให้กับ นักเรียน โดยการสร้างพฤติกรรมที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม 3) ด้านจิตตภาวนา สถานศึกษาควรสร้าง พื้นที่ให้นักเรียนได้พักผ่อนอย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ 4) ด้านปัญญาภาวนา สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายและนำเสนอความรู้ใหม่ๆ สถานศึกษาวางแผน ในการกำหนดตารางนิเทศอย่างชัดเจน สม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.2 ผู้บริหารควรมีส่วนช่วยในการวางแผน และสนับสนุนการมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อวางแผนการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารวิชาการ
 - 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป
 - 2.3 ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เช่น อิทธิบาท 4 สังคห วัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนามาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- โครงการสถานศึกษาวิถีพุทธ.(2566). **โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ**. แหล่งที่มา <https://www.vitheebuddha.com/main.php?url=schoolt> สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2566.
- จิระวรรณ รินทรา. (2562). **แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐยานี จะนต. (2562). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2560). **พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูษณิศา วรสายัณห์, พระครูภัทรธรรมคุณ และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน. (2565). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2**. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 9(2). 335-345.
- ศุภวรรณ สุธัมมา. (2563). **แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: บิ๊คพอยท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตของประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.
- อภิวัฒน์ จันทรสม. (2563). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Kate, M. (2022). **Social and academic benefits of looping primary grade students**. From <http://www.sciencedirect.com/science?ob=ArticleUR&> Retrieved 14 October 2023.
- Smith, J. (2006). **Technology-assisted Instruction and Student Advancement**. Dissertation Abstract International.